

سازمان جهاد کشاورزی استان فارس

مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان شیراز

جهاد کشاورزی بخش زرکان

رزماری

تهیه کنندگان:

محمد اسماعیل صداقت – محبوبه یزدانی –

فرزاد صحرائیان

مقدمه:

ایران رویشگاه اصلی بسیاری از گونه‌های دارویی با ارزش می باشد. این گونه‌ها در شرایط طبیعی و با بارندگی مختصر، مواد موثره نسبتاً بالایی تولید

می کنند که می تواند با کشت اصولی آنها افزایش یابد و از این رهگذر تولیدات گیاهان دارویی، مصرف داخلی و صادرات آن افزایش یابد. در مقایسه با گیاهان دیم دیگر مثل گندم، جو و حبوبات، گیاهان دارویی سازگار با محیط می تواند عملکرد قابل ملاحظه‌ای تولید نماید که از نظر درآمد و اشتغال مقرون به صرفه باشد. ضمن اینکه گیاهان دارویی بعلت عدم استفاده یا استفاده محدود از کودهای شیمیایی و سموم مختلف، یک محصول سالم خواهد بود. گیاهان دارویی ضمن تولید اقتصادی محصول، توانایی ایجاد پوشش دائمی را فراهم آورده و موجب جلوگیری از فرسایش خاک و افزایش مواد آلی می کردند.

گیاهشناسی:

رزماری گیاهانی چند ساله و خشبی است. ریشه اصلی آن طویل و چوبی و انشعاب‌های متراکم و فراوانی دارد و قادر به جذب رطوبت از اعماق سه تا چهار متری زمین می باشد. ساقه ضخیم و قهوه ای رنگ که قسمت تحتانی آن انشعاب‌های فراوان دارد و گیاه متراکم و انبوه به نظر می‌رسد. برگ‌ها به رنگ سبز تیره، نیزه ای شکل و به طور متقابل

روی ساقه قرار می‌گیرد. برگها پوشیده از کرک و حفره‌های حاوی اسانس است. گل‌ها به رنگ آبی یا متمایل به بنفش است. رشد اولیه این گیاه بسیار کند است. گیاهان معمولاً در سال اول به گل می‌روند. هوای گرم و خشک سبب تسریع در گلدهی می‌شود.

خواص درمانی و موارد مصرف:

مصرف آن به صورت دارو طبق نظر پزشک صورت می‌گیرد. این گیاه گردش خون را تنظیم کرده و موجب تخلیه سریع کیسه صفرا می‌شود. محرک قلب و کلیه‌ها است. در درمان سرماخوردگی، روماتیسم، زکام، سردرد، میگرن، نقرس و برونشیت موثر است. دفع کننده سنگ کیسه صفرا است. اشتها آور و مدر بوده و برای جلوگیری از ریزش و شوره موی سر استفاده می‌شود.

نیاز اکولوژیکی:

رزماری از گیاهان مناطق خشک و نیمه خشک است. در طول رویش به هوای گرم و رطوبت کم نیاز دارد. اگرچه این گیاه قادر است درجه

حرارت‌های پایین را تحمل کند ولیکن در فصل بهار به هنگام رویش گیاه و تولید شاخه و برگ به سرما بسیار حساس است و با شروع سرما دچار سرمازدگی شده و خشک می‌شود. این گیاه از مرحله تشکیل گل قادر است خشکی را برای مدت طولانی تحمل کند.

تاریخ و فواصل کاشت:

فصل پاییز (آذر) یا اوایل بهار (نیمه دوم اسفند) زمان مناسبی برای کشت بذر در خزانه هوای آزاد است. در این صورت فاصله ردیف‌های کاشت از یکدیگر ۴۰-۳۵ سانتی متر (در سطح وسیع خزانه) و یا ۲۰-۱۵ سانتی متر (در سطح کوچک خزانه) مناسب است. عمق بذر برای کشت پاییزه ۱-۰/۵ و برای کشت بهاره ۱/۵-۱ سانتی متر و برای هر هکتار ۷-۹ کیلو گرم بذر لازم است.

اواخر شهریور تا اوایل مهر و اوایل بهار سال بعد زمانهای مناسب برای انتقال نشاء به زمین اصلی است. به طور کلی نشاءها در ردیف‌هایی به فاصله ۱۰۰ سانتی متر و فاصله دو بوته در هر متر طولی ۸۰-۱۰۰ سانتی متر در زمین اصلی کشت می‌شوند.

سازگاری :

بطور کلی رزماری در ارضی سنگلاخی، شور و قلیایی دوام داشته و به خوبی رشد می‌کند. کشت این گیاه در سراسر ایران رواج داشته و موفقیت آمیز بوده است و مقاومت آن نسبت به خشکی و شوری بیشتر از بسیاری از گیاهان زراعی است.

عملیات آماده‌سازی بستر و کوددهی:

زمین را قبل از کاشت، شخم عمیق زده و علف‌های هرز آن را جمع‌آوری نموده. از آن جایی که گیاه چند سال در زمین باقی می‌ماند در هنگام کاشت لازم است؛ خاک را با کود دامی پوسیده و کود شیمیایی به اندازه کافی تقویت نمود. بدین منظور حدود ۲۰ تا ۳۰ تن کود حیوانی پوسیده، ۱۰۰ کیلو گرم کود فسفاته، ۲۰۰ کیلوگرم کود پتاسه قبل از کاشت و ۲۰۰ کیلو گرم کود ازته بعد از کاشت به صورت سرک به زمین داده می‌شود و زمین را بصورت کرتی یا جوی و پشته‌ای جهت کشت آماده می‌نمائیم.

عملیات داشت:

در زمان نگهداری گیاه، که چندین سال به طول می‌انجامد دادن کود سرک (کود ازته)، هرس مناسب (قطع انتهای ساقه در سال اول به منظور تولید شاخه‌های انبوه و متراکم) و مبارزه با علف‌های هرز ضروری است. از آنجایی که نیاز آبی این گیاه بسیار کم است، می‌توان مزرعه را بسته به نوع خاک و منطقه مورد کاشت، هر ۱۰ تا ۳۰ روز آبیاری نمود. آفات و بیماری خاصی روی این محصول مشاهده نشده است.

برداشت :

برداشت اقتصادی این محصول از سال دوم و سوم آغاز می‌شود. برداشت در زمان گلدهی گیاه انجام شده. سرشاخه‌های گلدار آن را پس از برداشت مستقیماً بصورت تر، برای اسانس‌گیری ارسال کرده یا ابتدا آن را خشکانیده و تا زمان فروش، در انبار خشک و خنک نگهداری می‌کنند. عملکرد سرشاخه‌های گلدار آن حدود ۵ تن محصول خشک در هکتار می‌باشد.